

SOCIOLOGY

Роль і значення професійної мовленнєвої компетентності для фахівців соціальної роботи

Н. В. Колодій

Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна
Corresponding author. E-mail: kolodij-is@ukr.net

Paper received 17.05.21; Accepted for publication 06.06.21.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2021-254IX46-20>

Анотація. У статті розкрито роль і значення професійної мовленнєвої компетентності для фахівців соціальної роботи. Визначено, що професійна мовленнєва компетентність фахівця соціальної роботи – це його здатність якісно та ефективно використовувати мовні норми для досягнення визначених, відповідно до конкретних професійно-мовленнєвих ситуацій цілей та завдань. Визначено ключові педагогічні умови формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців соціальної роботи як спеціально створені необхідні і достатні дії, взаємодії, обставини, можливості та чинники суб'єктів та об'єктів освітнього процесу, що реалізуються в межах закладу вищої освіти.

Ключові слова: фахівець соціальної роботи, мовна компетенція, мовленнєва компетентність, педагогічні умови, формування професійної мовленнєвої компетентності.

Вступ. В умовах, коли Україні відбуваються радикальні зміни в усіх сферах життя, в тому числі і в освітній галузі, система вищої освіти покликана забезпечити якісну професійну підготовку здобувачів вищої освіти, сформувати їх як висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців для різних сфер суспільної діяльності та громадського життя. Вільне володіння різними мовами і, передусім, досконале знання та оперування державною мовою, забезпечує комфортну професійну діяльність будь-якого фахівця. Найбільш гостру потребу в ґрунтовній лінгвістичній освіченості відчувають студенти, передусім, гуманітарних спеціальностей, оскільки мовлення в їх подальшій професійній діяльності виступає джерелом і носієм інформації, засобом успішного виконання своїх функціональних обов'язків, впливу на інших людей та досягнення особистих цілей.

Наразі існує чимало питань щодо формування професійної мовленнєвої підготовки фахівців із соціальної роботи, зокрема: загалом спостерігається недостатньо високий рівень мовної компетенції за підсумками вивчення навчальних дисциплін, особливо професійно-орієнтованих; неусвідомлений суржик, через українсько-російську двомовність населення; негативний вплив засобів масової інформації – телебачення, радіо та інтернету, що сприяють поширенню звички вживати ненормативну лексику; помітне зниження якості вітчизняної друкованої продукції та збільшення кількості друкованої продукції, передусім, російською мовою; недостатній рівень риторичної освіти працівників соціальної сфери, що помітно знижує їх імідж та рейтинг серед інших фахівців; значне зменшення в останні роки прошарку інтелігенції в суспільстві, що є основним носієм української мови.

Аналіз чинних освітніх програм, посібників і підручників дозволив нам виявити певні недоліки в їх змістовому наповненні, зокрема: зміст дисципліни «Ділова українська мова» швидше відповідав змісту дисципліни «Діловодство»; віддавалася перевага опрацюванню особливостей офіційно-ділового стилю української мови, водночас поза увагою залишалися інші, не менш важливі стилі мови, зокрема науковий, розмовний (мовленнєвий); домінувало формування навичок писемного мовлення, удосконалення грамотності; в основу курсу було покладено правописний практикум; особливостям усного мовлення приділялося недостатньо уваги; надмі-

рна увага приділялася опрацюванню ділових паперів, що мало репродуктивний характер і не сприяло формуванню мовної індивідуальності майбутніх фахівців; не завжди враховувалася специфіка майбутнього професійного контексту. Програмний матеріал, вправи, що пропонувалися в навчально-методичній літературі, були розраховані на всіх студентів закладу вищої освіти без урахування специфіки конкретної галузі.

Отже, сьогодні існує необхідність в об'єктивній переоцінці старих та впровадження новітніх педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій, вивчення можливих напрямків, шляхів і умов удосконалення якості професійної мовленнєвої підготовки здобувачів вищої освіти.

Короткий огляд публікацій за темою. Сьогодні увага наукової спільноти до проблеми компетентності зумовлена, передусім, переорієнтацією вищої освіти на формування базових компетенцій, як відображення сукупності знань і вмінь та майбутніх фахівців. Це викликало активізацію численних наукових пошуків та досліджень компетентності як суб'єктної характеристики.

Ретроспективний аналіз наукових праць переконує, що проблематику формування мовної та мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців різних спеціальностей розглянуто у працях таких вітчизняних дослідників, як: Н. Бідюк, А. Варданян, А. Загнітко, Л. Зосімова, К. Климова, О. Коваленко, О. Ковтун, О. Копусь, М. Кравець, К. Крутій, М. Орап, Ю. І. Соколова, Л. Сікорської, Н. Тоцької та ін. У своїх працях Н. Бабич, Л. Барановська, О. Біляєва, Л. Головата, Н. Голуб, Н. Костриця, В. Момот, А. Нікітіна, Т. Окуневич, Л. Паламар, М.Пентилюк, Л. Струганець, Л. Сушенцева, та ін. пропонують педагогічні технології формування культури професійного мовлення у студентів закладів вищої освіти.

У дисертаційних працях Л. Барановської, Г. Берегової, О. Бугайчук, А. Варданян, Л. Васецької, Л. Головатаї, Ж. Горіної, О. Гриджук, Н. Костриці, К. Лихачової, Л. Лучкіної, Т. Окуневич, Н. Тоцької та ін. розкрито основні проблемні питання формування професійної мовленнєвої компетентності здобувачів вищої освіти та запропоновано відповідні інноваційні освітні моделі, методики та технології. Досить ґрунтовно поняття «педагогічні умови» розглядали у своїх працях: І. Аксарина, А. Алексюк, В. Андреев, Ю. Бабанський, А. Багдуева, О. Бережнова, С. Єрохін, Л. Загребельна, А. Б. Купріянов,

А. Литвин, С. Максименко, В. Манько, О. Назарова, І. Підласий, М. Філоненко та ін.

Однак, на жаль, сьогодні не існує якоїсь однієї уніфікованої моделі чи технології формування професійної мовленнєвої компетентності студентів гуманітарних спеціальностей, зокрема «Соціальної роботи не визначено педагогічні умови їх формування».

Метою статті є розкриття ролі і значення професійної мовленнєвої компетентності для фахівців соціальної роботи і виокремити основні умови її формування.

Виклад основного матеріалу. Сучасний соціально-економіко-політичний стан держави, тривале ведення воєнних дій на сході країни значно ускладнили життя громадян Україні. Саме суспільне життя сьогодні потребує нових прогресивних підходів розвитку соціальної сфери суспільства, удосконалення професійної підготовки фахівців із соціальної роботи.

Фахівець із соціальної роботи – це особа, яка відповідно до вимог стандартів вищої освіти повинна володіти сукупністю особистісних якостей та професійних компетентностей для виконання специфічного виду суспільної діяльності. Він має володіти високим рівнем сформованості професійних мовленнєвих компетентностей, що охоплюватиме знання мовних норм, а також знання з наук, які досліджують мовленнєві і поведінкові закономірності.

Закон України «Про вищу освіту» подає компетентність як «динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу освітню діяльність»[1].

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» за ред. В. Бусела поняття компетентність подане як «поінформованість, обізнаність, авторитетність», «достатні знання у певній галузі», «добра обізнаність, тямущість», «наявність певних повноважень», а компетенція – як «добра обізнаність» та «повноваження певної організації чи особи» [6, С.82].

Науковець О. Гриджук компетентність розуміє як «інтегральну якісну особистісну характеристику студента, в основі якої знання, розуміння, обізнаність, досвід соціальної та професійної діяльності; як здатність студента ефективно працювати, нестандартно підходити до вирішення проблемних ситуацій, що виникають у різних сферах його життєдіяльності»[7, С.78]. Ми поділяємо думку автора про те, що мовно-комунікативна компетентність – це здатність послуговуватися нормами української літературної мови у сфері наукової та професійної діяльності, належний рівень комунікативних навичок, уміння аналізувати власне й чуже висловлювання, знання професійного дискурсу, ціннісне ставлення до мови [7, С.82].

Ми також повністю поділяємо думку Л. Соловей про те, що термін «професійна компетентність» означає конкретні результати та підсумки освітнього процесу, рівень професійних знань і вмінь та їх ефективне використання, професійний досвід, систему ціннісних орієнтацій фахівця, ставлення його до людей і праці, здатність до самоосвіти та здобування нових знань, ефективно володіння різними способами вирішення проблемно-когнітивних завдань тощо [5, С.560].

У свою чергу А. Богуш під мовленнєвою компетенцією розуміє вміння адекватно і доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), викорис-

товувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення [3, С.53].

А. Варданян професійну мовленнєву компетентність визначає, як якість особистості, що «інтегрує в собі особистісні комунікативні якості, знання про систему мови, володіння мовними поняттями і засобами, культурою спілкування як у соціальному житті, так і в професійній сфері, усвідомлення особистістю потреб, ціннісних орієнтацій і мотивів комунікації і розвитку»[5, С.6].

Мовленнєва компетенція передбачає безперервне вдосконалення комунікативних умінь в основних видах мовленнєвої діяльності – слуханні, говорінні, читанні та письмовій діяльності; уміння планувати свою мовленнєву і не мовленнєву поведінку, уміння застосовувати стилістичні багатства рідної мови.

Її змістом є: знання про точність, влучність, адекватність, правильне використання мовних засобів, знання про особливості використання мовних засобів залежно від типу, стилю мовлення, знання особливостей використання зображувально-виражальних засобів мови.

Узагальнюючи подані в науковій літературі тлумачення ключових термінів дослідження, ми розуміємо професійну мовленнєву компетентність фахівця із соціальної роботи як його здатність якісно та ефективно використовувати мовні, позамовні норми та інтонаційні засоби виразності мовлення для досягнення визначених відповідно до конкретних професійно-комунікативних ситуацій цілей та завдань, а також здатність до самоосвіти та здобування нових знань тощо.

Основними функціями професійної мовленнєвої компетентності є:

- пізнавальна (пов'язана з роллю мовлення у здійсненні вищих психічних функцій людини, особливо з мисленням);
- інформативна (пов'язана з передачею і присвоєнням інформації в освітньому процесі та створенням сприятливого середовища для успішності педагогічного процесу);
- комунікативна (полягає в передачі інформації, обміні думками);
- стимулююча (обумовлена ціннісно-орієнтованим ставленням до професії і проявляється в мовленнєвій поведінці).
- Усі зазначені функції в реальному освітньому процесі взаємопов'язані й можуть переходити одна в іншу.
- Основними завданнями щодо формування професійної мовленнєвої компетентності бакалаврів соціальної роботи є такі:
 - сприяти засвоєнню категорій та одиниць мови, функцій, осягнення закономірностей та норм її функціонування, наукових знань про особливості та специфіку конструювання професійного мовлення майбутнього фахівця;
 - під час освітнього процесу навчити студентів розв'язувати складні професійно-комунікативні мовленнєві задачі, вільно орієнтуватися в нестандартних ситуаціях;
 - формувати особистісні та професійні якості шляхом активного та цілеспрямованого впливу на мотиваційну сферу їх освітньої діяльності, виховувати моральну готовність випускників до роботи в соціальній сфері;
 - розвивати їх пізнавальні, наукові та особистісні інтенси в галузі професії, яку вони обрали, сприяти самоосвіті та самовдосконаленню.

Формування професійної мовленнєвої компетентнос-

ті у бакалаврів соціальної роботи є освітнім процесом, кінцевою метою якого є оволодіння ними системою принципів, методів і прийомів, спрямованих на здійснення ефективної комунікативної взаємодії з колегами та пацієнтами, і тому для ефективного процесу формування їх професійної мовленнєвої компетентності доцільно визначити педагогічні умови, які б допомогли вирішенню відповідних педагогічних завдань.

Професійна мовленнєва компетентність фахівця із соціальної роботи – це його здатність якісно та ефективно використовувати мовні норми для досягнення визначених, відповідно до конкретних професійно-мовленнєвих ситуацій цілей та завдань.

Змістом професійної мовленнєвої компетентності є: знання про точність, влучність, адекватність, правильне використання мовних засобів, знання про особливості використання мовних засобів залежно від типу, стилю мовлення, знання особливостей використання зображувально-виражальних засобів мови.

Складовими професійного мовлення фахівця із соціальної роботи є: фахові знання; висока загальна культура фахівця та сформовані професійні компетентності.

Науковий аналіз проблеми формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів соціальної роботи передбачає визначення ключових педагогічних умов, що надають змогу ефективно організувати і здійснювати процес формування зазначеної компетентності.

У сучасній педагогічній науці існують різні погляди та підходи до визначення суті і змісту «педагогічні умови». Проаналізуємо лише деякі з них, на які, зазвичай, частіше спираються вчені та науковці. Так науковець вчений Ю. Бабанський педагогічні умови розглядає, як «відповідні фактору педагогічні обставини, які сприяють (або протидіють) проявам педагогічних закономірностей, обумовлених дією факторів» [2, С.80].

Погоджуємося й з думкою С. Максименко та М. Філоненко, які педагогічні умови розглядають як «значущий компонент педагогічного процесу, який інтегрує певну сукупність педагогічних заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети» [8, С.173].

О. Бражнич стверджує, що педагогічними умовами можна вважати «сукупністю об'єктивних можливостей змісту, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей здійснення педагогічного процесу, що забезпечує успішне досягнення поставленої мети», а О. Назарова «як сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, педагогічних прийомів і матеріально-просторового середовища, які спрямовані на розв'язання дослідницьких завдань» [9, С.12].

Намагаючись досягти результату, можна сукупністю визначених умов впливати на перебіг освітнього процесу чи явища, сприяти їх дієвості.

Оскільки ми розкриваємо зміст поняття «педагогічні умови», то логічним є твердження, що мова йде про обставини, пов'язані з управлінськими аспектами планування, організацією та проведенням освітнього процесу в закладі вищої освіти, з тим зовнішнім і внутрішнім освітнім середовищем, в якому відбувається освітня і науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти. Ця діяльність спрямована передусім на отримання студентами професійних знань, умінь і навичок, розвиток високих особистісних якостей, формування професійної (у тому числі мовленнєвої) компетентності тощо.

Отже, узагальнюючи погляди та підходи сучасних дослідників, науковців і вчених щодо проблеми сутності педагогічних умов можемо стверджувати, що під педа-

гогічними умовами формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх бакалаврів соціальної роботи ми розуміємо спеціально створені необхідні і достатні дії, взаємодії, обставини, можливості та чинники суб'єктів та об'єктів освітнього процесу, що реалізуються в межах цього процесу, сукупність яких визначає ефективність та результативність (якість) процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи у закладах вищої освіти. Вважаємо, що це визначення можна прийняти за основу, оскільки воно має узагальнений інтегрований характер, вказує на функціональне призначення умов і відображає їх науково-педагогічну сутність.

Таким чином, у подальшому ми можемо визначити низку педагогічних умов, що будуть ефективно впливати на формування і розвиток всіх компонентів професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи, у тому числі й формування професійної мовленнєвої компетентності:

- наявність висококваліфікованих педагогів – фахівців з професійного мовлення; врахування особливостей професійної діяльності фахівців із соціальної роботи;
- реалізація викладачами компетентнісного підходу до підготовки студентів;
- кваліфікований відбір викладачами професійної лексики, пропонованого мовного матеріалу з урахуванням частотності використання його в галузі соціальної роботи;
- поетапне формування та розвиток професійної мовленнєвої компетентності майбутніх бакалаврів соціальної роботи; трансформація змісту навчального матеріалу та його конструювання у вигляді міждисциплінарних професійно зорієнтованих завдань;
- організація особистісно-орієнтованої підготовки студентів на основі гуманізації взаємодії суб'єктів освітнього процесу та розвитку їх моральних якостей;
- використання комплексу інтерактивних технологій навчання, які стимулюють мовленнєво-комунікативну активність студентів в освітньому процесі;
- створення в закладі вищої освіти інформаційного освітнього середовища, що дозволяє ефективно формувати професійну мовленнєву компетентність на основі сучасних технологій (педагогічних, інформаційних та інформаційно-комунікативних) та засобів навчання;
- усвідомлення студентами значущості професійного мовлення у їхній майбутній професійній діяльності;
- розвиток у студентів мислення, мовного чуття, навичок володіння виражальними засобами української мови, загальнонародною і професійною лексикою, відтінками значень слів;
- формування у студентів умінь виразного мовлення, що досягається вмільм інтонуванням залежно від змісту, умов спілкування, а також шляхом доречного вживання зображальних засобів, засобів образної словесної наочності;
- формування у студентів потреби до самоосвіти і самовдосконалення; забезпечення мотивації до оволодіння культурою професійного мовлення у професійній діяльності;
- удосконалення навчально-методичного забезпечення процесу формування професійної мовленнєвої компетентності студентів;
- постійне здійснення моніторингу процесу формування мовленнєвої компетентності; контролювати як розвиток культури мовлення, так і культури спілкування студентів, створювати установку на оволодіння літературною мовою в різних ситуаціях спілкування;

- контролювати і розвивати комунікативні уміння, розбиратися в питаннях техніки комунікації, з'ясувати свою соціальну позицію у спілкуванні;
- приведення всіх компонентів процесу формування професійної мовленнєвої компетентності в єдину цілеспрямовану систему навчання, виховання та розвитку студентів;
- поширення або екстраполяція професійного мовлення в сферу соціальної роботи та особистого життя студентів.

Усі зазначені нами педагогічні умови спрямовані на формування того чи іншого компоненту професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи. Кожна взята окремо умова має свої певні переваги і можливості, однак тільки їх сукупність дозволить досягти необхідних дидактичних та виховних цілей, отримати найкращі результати у формуванні професійної мовлен-

нєві компетентності бакалаврів соціальної роботи.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши сучасну теорію і практику мовленнєвої підготовки студентів гуманітарних спеціальностей, зокрема за спеціальністю «Соціальна робота», можна зробити висновок, що питання професійної мовленнєвої компетентності ще недостатньо розроблено, існує гостра потреба пошуку нових дидактичних та практичних рішень у питанні професійної мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців, удосконаленні всіх її складових.

Організація відповідного освітнього мовного середовища в закладах вищої освіти та набуття бакалаврами соціальної роботи високого рівня професійної мовленнєвої компетентності сприятимуть успішній реалізації у подальшій практичній діяльності їх фахових знань, професійній самоосвіті та підвищенню мовленнєвої компетентності серед широких верств населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004.
2. Бабанский Ю. К. Интенсификация процесса обучения / Ю. К. Бабанский. – М.: Знания, 1987.–80 с.
3. Богуш А. М. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації / Укл. А.М. Богуш.– К.:ІЗМН,1997. – 112 с.
4. Бражнич О.Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / О.Г. Бражнич. – Кривий Ріг, 2001. – 238 с.
5. Варданян А. Формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх лікарів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2017 – 23с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
7. Гриджук О.С. Теоретико-методичні засади формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців лісотехнічних спеціальностей: дис. на здобуття наук. ступеня доктора педагогічних наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)». Херсонський державний університет, Херсон, 2018.
8. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти: підручник / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 288 с.
9. Назарова О. Л. Новые информационные технологии в управлении качеством образовательного процесса в колледже / О.Л. Назарова // Информатика и образование. – 2003. – № 11. – С. 79 – 84.
10. Соловей Л.С. Компетентнісний підхід і оптимізація туристичної освіти / Л.С. Соловей // Людський капітал в умовах трансформації українського суспільства: Міжнарод. наук. конф. викл., асп. і студ. /3б. тез. – К.: Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2014. – С. 23-24.

REFERENCES

1. Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» // Vidomosti Verkhovnoyi Rady (VVR), 2014, № 37-38, st. 2004.
2. Babanskyu YU. K. Yntensyfykatsyya protsessa obuchenyya / YU. K. Babanskyu. – M.: Znanyya, 1987.–80 s.
3. Bohush A. M. Vytoky movlennyevoho rozvytku ditey doshkil'noho viku: prohrama ta metodychni rekomendatsiyi / Ukl. A.M. Bohush.– K.:IZMN,1997. – 112 s.
4. Brazhnych O.H. Pedahohichni umovy dyferentsiyovanoho navchannya uchniv zahal'noosvitn'oyi shkoly : dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.07 «Teoriya i metodyka vykhovannya» / O.H. Brazhnych. – Kryvyi Rih, 2001. – 238 s.
5. Vardanyan A. Formuvannya profesiyno-movlennyevoyi kompetentnosti maybutnikh likariv: avto-ref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity. Khmel'nyts'kyu natsional'nyy universytet. Khmel'nyts'kyu, 2017 – 23s.
6. Velykyu tlmachnyy slovnyk suchasnoyi ukraiyins'koyi movy / uklad. i holov. red. V. T. Busel. Kyyiv, Irpin': VTF «Perun», 2005. – 1728 s.
7. Hrydzjuk O.YE. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya movnokomunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv lisotekhnichnykh spetsial'nostey: dys. na zdobuttya nauk. stupenya doktora pedahohichnykh nauk: spets. 13.00.02 «Teoriya i metodyka navchannya (ukraiyins'ka mova)». Kherson's'kyu derzhavnnyy universytet, Kherson, 2018.
8. Maksymenko S. D. Pedahohika vyshchoyi medychnoyi osvity: pidruchnyk / S. D. Maksymenko, M. M. Filonenko – K.: Tsentr uchbovoyi literatury, 2014. – 288 s.
9. Nazarova O. L. Novye ynformatsyonnye tekhnolohyy v upravlenyy kachestvom obrazovatel'noho protsessa v kolledzhe / O.L. Nazarova // Ynformatyka y obrazovanye.2003.–№11.–S.79–84.
10. Solovey L.S. Kompetentnisnyy pidkhid i optyimizatsiya turystychnoyi osvity / L.S. Solovey // Lyuds'kyy kapital v umovakh transformatsiyi ukraiyins'koho suspil'stva: Mizhnarod. nauk. konf. vykl., asp. i stud. /3b. tez. – K.: Akad. pratsi i sots. vidnosyn Feder. prof. spilok Ukrayiny, 2014. – S. 23-24.

The role and significance of professional speech competence for social work specialists

N. V. Kolodiy

Abstract. The article reveals the role and importance of professional speech competence for social workers. It is determined that the professional speech competence of a social work specialist is his ability to qualitatively and effectively use language norms to achieve certain goals and objectives, in accordance with specific professional speech situations. The key pedagogical conditions for the formation of professional speech competence of future social workers are identified as specially created necessary and sufficient actions, interactions, circumstances, opportunities and factors of subjects and objects of the educational process, implemented within the institution of higher education.

Keywords: social work specialist, language competence, speech competence, pedagogical conditions, formation of professional speech competence.